

Briselē, 2023. gada 29. septembrī
(OR. en)

13287/23

Starpiestāžu lieta:
2023/0179(NLE)

SOC 633
EMPL 452
EDUC 363
JEUN 227
ECOFIN 911
MI 776
FISC 204

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Padomes Ieteikums par sociālās ekonomikas pamatnosacījumu izstrādi – politiska vienošanās

I. IEVADS

1. Komisija 2023. gada 13. jūnijā iesniedza Padomei priekšlikumu Padomes Ieteikumam par sociālās ekonomikas pamatnosacījumu izstrādi. Ieteikuma mērķis ir veicināt piekļuvi darba tirgum un sociālo iekļaušanu, sniedzot dalībvalstīm norādījumus par to, kā sekmēt veicinošu politiku un tiesiskos regulējumus. Sociālās ekonomikas attīstības pakāpe dalībvalstīs ir dažāda, un tās potenciāls joprojām lielā mērā ir nepietiekami izmantots.

2. Šā priekšlikuma pamatā ir Līguma par Eiropas Savienības darbību 292. pants saistībā ar tā 149. pantu un 153. panta h) un j) punktu. Padome lēmumu pieņem ar kvalificētu balsu vairākumu.
3. Priekšlikums Padomes Ieteikumam par sociālās ekonomikas pamatnosacījumu izstrādi tika izziņots Sociālās ekonomikas rīcības plānā ¹, ar kuru Eiropas Komisija nāca klajā 2021. gadā. Rīcības plānā ir izklāstīti pasākumi, kuru mērķis ir veicināt sociālo inovāciju, stiprināt sociālo ekonomiku un tās organizatoriskos modeļus un turpināt attīstīt tās spēju virzīt ekonomiskas un sabiedriskas pārmaiņas. Padomes 2015. gada secinājumos “Veicināt sociālo ekonomiku – vienu no svarīgākajiem ekonomikas un sociālās attīstības virzītājspēkiem Eiropā” ² tika apstiprināta sociālās ekonomikas veicināšanas nozīme un Eiropas Komisija tika aicināta rīkoties, lai sekmētu šā sektora attīstību. Šis priekšlikums ir atbilde uz minēto aicinājumu.

II. IZSKATĪŠANA

4. Ieteikumā ir iekļauti pasākumi, kas veicina sociālās ekonomikas nozīmi darba tirgus integrācijā un sociālajā iekļaušanā, kā arī pasākumi labvēlīgas vides atbalstam, ņemot vērā piekļuvi finansējumam, tirgiem un publiskajam iepirkumam, valsts atbalstam un nodokļiem. Tas ietver arī sektora pamanāmības un atzīšanas veicināšanas pasākumus. Minētie pasākumi atbalsta Eiropas sociālo tiesību pīlāra principus un no tiem izrietošos mērķus nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā.

¹ Komisijas paziņojums “*Ekonomikas, kas darbojas cilvēku labā, veidošana. Rīcības plāns sociālajai ekonomikai*”, COM(2021) 778 final.

² Padomes secinājumi “Veicināt sociālo ekonomiku – vienu no svarīgākajiem ekonomikas un sociālās attīstības virzītājspēkiem Eiropā” (15071/15).

5. Komisija 2023. gada 10. jūlijā šo priekšlikumu iesniedza Sociālu jautājumu darba grupai. Darba grupa priekšlikumu izskatīja 11. un 26. septembra sanāksmēs. Darba grupas 26. septembra sanāksmē prezidentvalsts mutiski nāca klajā ar atjauninātu kompromisa priekšlikumu, un tas guva plašu atbalstu. 28. septembrī ar vienprātīgu atbalstu pielikumā izklāstītajam prezidentvalsts kompromisam noslēdzās neoficiāla rakstiska apspriešanās. Teksta punktu numerācija ir izkārtota secīgā kārtībā.
6. Galvenās izmaiņas Komisijas priekšlikumā atspoguļo dalībvalstu lūgumus: a) paplašināt definīciju tvērumu; b) vēl vairāk uzsvērt sociālās ekonomikas nozīmi taisnīgas digitālās un zaļās pārkārtošanās un sociālās kohēzijas atbalstīšanā; c) atzīt nozīmi, kāda sociālajai ekonomikai var būt starptautiskajā sadarbībā; d) pielāgot formulējumus, kas jo īpaši izmantoti sadaļā par nodokļiem, kā arī e) veikt dažus pielāgojumus attiecībā uz īstenošanas grafiku, uzraudzību un novērtēšanu.
7. Tā kā pirms iesniegšanas Pastāvīgo pārstāvju komitejai un Padomei (*EPSCO*) 9. oktobrī juristu lingvistu veikta teksta pārskatīšana nebija iespējama, Pastāvīgo pārstāvju komiteja un Padome tiek aicinātas panākt politisku vienošanos par pielikumā pievienoto tekstu.
8. Pēc tam, kad būs panākta politiska vienošanās, ieteikuma projektu pārskatīs juristi lingvisti, un to ierosinās pieņemt kādā no nākamajām Padomes sanāksmēm kā "I/A" punktu.
9. Pēc tam, kad ieteikums būs pieņemts, to publicēs *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

III. NOBEIGUMS

10. Ņemot vērā minēto, Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta:
- a) apstiprināt Sociālu jautājumu darba grupā panākto vienošanos par piezīmes pielikumā izklāstīto priekšlikuma tekstu;
 - b) ieteikt Padomei (*EPSCO*) 2023. gada 9. oktobra sanāksmē panākt politisku vienošanos par Padomes Ieteikumu par sociālās ekonomikas pamatnosacījumu izstrādi.
-

2023/0179 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES IETEIKUMS

par sociālās ekonomikas pamatnosacījumu izstrādi

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu saistībā ar 149. pantu un 153. panta h) un j) apakšpunktiem,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ³,

tā kā:

- (1) Eiropas sociālo tiesību pīlārs ⁴, kas tika izsludināts 2017. gada 17. novembrī, nosaka vairākus principus taisnīgu un labi funkcionējošu darba tirgu un sociālās drošības sistēmu atbalstam. Tie ietver 1. principu par tiesībām uz kvalitatīvu un iekļaujošu vispārīgo un profesionālo izglītību un mūžizglītību, 2. principu par dzimumu līdztiesību, 3. principu par vienādām iespējām, 4. principu par aktīvu atbalstu nodarbinātībai, 5. principu par drošu un pielāgojamu nodarbinātību un 11. un 16.–20. principu par bērnu, personu ar invaliditāti un bezpajumtnieku sociālo aizsardzību un iekļaušanu, kā arī piekļuvi pamatpakalpojumiem, veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei.

³ Eiropas Reģionu komitejas atzinums par tematu “Sociālajai ekonomikai labvēlīgas vides radīšana – vietējā un reģionālā perspektīva” (CDR 5492/2022).

⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “*Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns*”, COM(2021) 102 final.

- (2) Eiropadome 2021. gada jūnijā atbilstīgi Portu deklarācijai ⁵ atzinīgi novērtēja Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā izvirzītos ES galvenos mērķus 2030. gadam ⁶. Šie mērķi ir vērsti uz to, lai sasniegtu vismaz 78 % nodarbinātības līmeni, vismaz 60 % pieaugušo ikgadējo dalību apmācībā, un par vismaz 15 miljoniem samazinātu to cilvēku skaitu, kurus apdraud nabadzība vai sociālā atstumtība (no tiem vismaz 5 miljoni ir bērni). Pēc tam dalībvalstis ir noteikušas valsts mērķus visās trīs jomās, lai palīdzētu sasniegt šos kopīgos mērķus.
- (3) Neskatoties uz progresu, kas pēdējā desmitgadē panākts nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanā, 2021. gadā šādam riskam joprojām bija pakļauti 95,4 miljoni cilvēku. Nabadzības risks ir palielinājies cilvēkiem, kuri dzīvo (kvazi)bezdarbnieku mājsaimniecībās, un daudzās dalībvalstīs nabadzības posts un ilgums ir pieaudzis. Lai mazinātu šo problēmu, būtiska nozīme ir kvalitatīvas un ilgtspējīgas nodarbinātības nodrošināšanai. Pateicoties sociālās ekonomikas darbības veidam, tās pasākumiem un izvirzītajiem mērķiem, sociālajai ekonomikai ir būtiska nozīme, lai uzlabotu sociālo iekļaušanu un vienlīdzīgu piekļuvi darba tirgum. Tādējādi tā veicina veiksmīgu Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanu.

⁵ <https://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>.

⁶ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns”, COM/2021/102 final.

- (4) Sociālās ekonomikas struktūras var radīt un saglabāt kvalitatīvas darbvietas, un tās veicina nelabvēlīgākā situācijā esošu grupu sociālo iekļaušanu, kā arī iekļaušanu darba tirgū un vienlīdzīgas iespējas visiem. Tas atbilst iekļaujošas atveseļošanas sistēmai, kā uzsvērts ar Padomes Lēmumu (ES) 2022/2296 ⁷ noteiktajās dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēs. Minētās struktūras var stimulēt ilgtspējīgu ekonomikas un rūpniecības attīstību un veicināt aktīvu pilsoņu līdzdalību sabiedrībā. Sociālās ekonomikas struktūras sniedz arī būtisku ieguldījumu Eiropas sociālās drošības sistēmās, papildinot sabiedriskos pakalpojumus, atdzīvinot Eiropas lauku apvidus un mazapdzīvotās vietas un spēlējot nozīmīgu lomu starptautiskajā attīstības politikā.
- (5) Eiropas Komisija 2021. gada 9. decembrī pieņēma sociālās ekonomikas rīcības plānu ⁸. Rīcības plāns palīdz īstenot Eiropas Komisijas prioritāti – veidot “ekonomiku, kas darbojas cilvēku labā”, un tas ir saskaņots ar Padomes 2015. gada secinājumiem “Veicināt sociālo ekonomiku – vienu no svarīgākajiem ekonomikas un sociālās attīstības virzītājspēkiem Eiropā” ⁹. Rīcības plānā Komisija izvirzīja konkrētus pasākumus, kas jāīsteno gan Savienības, gan valstu līmenī. Pasākumu mērķis ir veicināt sociālo inovāciju, atbalstīt sociālās ekonomikas attīstību un atraisīt tās sociālo un ekonomisko pārveidojošo spēku. Pasākumi ir vērsti uz piemērotu apstākļu radīšanu sociālās ekonomikas uzplaukumam, uz iespēju radīšanu sociālās ekonomikas struktūrām, kas aptver uzņēmumus un cita veida organizācijas, darbības uzsākšanai un paplašināšanai un uz to, ka tiek nodrošināts, lai sociālā ekonomika un tās potenciāls būtu pamanāmāki. Eiropas Parlaments atzinīgi novērtēja rīcības plānu 2022. gada 6. jūlija rezolūcijā ¹⁰.

⁷ Padomes Lēmums (ES) 2022/2296 (2022. gada 21. novembris) par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm (OV L 304, 24.11.2022., 67.–77. lpp.).

⁸ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “*Ekonomikas, kas darbojas cilvēku labā, veidošana. Rīcības plāns sociālajai ekonomikai*”, COM(2021) 778 final.

⁹ Padomes secinājumi “Veicināt sociālo ekonomiku – vienu no svarīgākajiem ekonomikas un sociālās attīstības virzītājspēkiem Eiropā” (15071/15).

¹⁰ Eiropas Parlamenta 2022. gada 6. jūlija rezolūcija par ES sociālās ekonomikas rīcības plānu (2021/2179(INI)).

- (6) Apvienoto Nāciju Organizācija 2023. gada 18. aprīlī pieņēma rezolūciju par sociālās un solidaritātes ekonomikas veicināšanu ilgtspējīgai attīstībai; tajā ir iekļauta visaptveroša sociālās un solidaritātes ekonomikas definīcija un ceļvedis sociālās un solidaritātes ekonomikas attīstības atbalstam globālā līmenī. Arī citas starptautiskas organizācijas ir pieņēmušas stratēģijas sociālās ekonomikas attīstībai, piemēram, rezolūciju par pienācīgas kvalitātes nodarbinātību un sociālo un solidaritātes ekonomiku, kas pieņemta Starptautiskās Darba organizācijas 110. Starptautiskajā Darba konferencē 2022. gada 10. jūnijā, un ESAO ieteikumu par sociālo un solidaritātes ekonomiku un sociālo inovāciju, kas arī pieņemts 2022. gada 10. jūnijā.
- (7) Sociālā ekonomika, ko dažās dalībvalstīs dēvē arī par solidaritātes ekonomiku un/vai sociālo un solidaritātes ekonomiku, aptver dažādas struktūras ar dažādiem uzņēmējdarbības un organizatoriskiem modeļiem, kuru prioritāte ir sabiedriskā mērķa, tostarp sociālo un vides mērķu, sasniegšana, nevis peļņa. Sociālās ekonomikas struktūras un to definīcija dažādās dalībvalstīs var nedaudz atšķirties, un tām var būt dažādas tiesiskās formas un statusi, piemēram, tās var būt kooperatīvi, savstarpējās biedrības, asociācijas, fondi un sociālie uzņēmumi. Tām ir kopīgi principi – atkārtoti investēt visu peļņu vai tās lielāko daļu, lai īstenotu savus sociālos un/vai vidiskos mērķus, un praktizēt demokrātisku un/vai līdzdalības pārvaldību. Sociālās ekonomikas struktūru pieņemtā specifiskā vadības un pārvaldības forma atšķiras atkarībā no to rakstura, mēroga un darbības konteksta. Tādējādi demokrātiskas vai līdzdalības pārvaldības princips izpaužas dažādi, sākot ar tiešu locekļu iesaisti pārvaldības procesos un beidzot ar locekļu vai partneru reprezentatīvo iesaistīšanu atsevišķās pārvaldības un vadības funkcijās. Piemēram, kooperatīvos, savstarpējās biedrībās un asociācijās šis princips bieži izpaužas kā “viena persona, viena balss”. Lēmumu pieņemšanas procesus sociālās ekonomikas struktūrās raksturo kontroles sistēmu kopums un attiecības starp dažādiem pārstāvjiem, kas piedalās struktūras darbā, tostarp vadītājiem, partneriem, darbiniekiem un labuma guvējiem. Pulcējot kopā šos dažādos pārstāvjus, sociālās ekonomikas struktūras veicina daudzu ieinteresēto personu centienus, kuru centrā ir līdzdalības kultūra, pārskatatbildība un pārredzamība un kuri ir vērsti uz kopīga mērķa sasniegšanu.

- (8) Sociālās ekonomikas struktūras bieži tiecas radīt tādas ekonomiskās iespējas, kas veicina sociālo iekļaušanu un nelabvēlīgākā situācijā esošu grupu, tostarp personu ar invaliditāti un personu ar garīgās veselības problēmām, integrāciju darba tirgū. Sociālie darbā iekārtošanas uzņēmumi ir sociālo uzņēmumu veids, kura mērķis ir palīdzēt šīm cilvēku grupām integrēties sabiedrībā un darbā, nodrošinot dažādu kvalifikācijas līmeņu darbvietas ar iekļaujošiem un elastīgiem darba apstākļiem. Piemēram, lingvistiskā atbalsta sniegšana viesstrādniekiem un personām ar invaliditāti pielāgoti darba uzdevumi un darba vide var nodrošināt viņiem izeju no nabadzības un sociālās atstumtības. Šādas darba iespējas var kalpot kā atspēriena punkts uz citām darba tirgus nozarēm, palīdzot pārvarēt šķēršļus ilgtermiņa bezdarbniekiem un citiem cilvēkiem, kuri saskaras ar grūtībām piekļūt darba tirgum.
- (9) Jauni uzņēmumi sociālajā ekonomikā var būt ietekmīgs līdzeklis darbvietu radīšanai un pozitīvām sociālām pārmaiņām. Sociālā ekonomika var sniegt iespējas dažām nepietiekami pārstāvētām grupām, piemēram, sievietēm un jauniešiem, iekļauties darba tirgū vai izveidot sociālos uzņēmumus. Saskaņā ar *Global Entrepreneurship Monitor* datiem aptuveni 55 % no pasaules sociālajiem uzņēmējiem ir vīrieši, un 45 % – sievietes, bet kopumā pašnodarbinātu sieviešu ir divreiz mazāk nekā vīriešu. Balstoties uz neseno Eirobarometra pētījumu par jauniešu attieksmi pret sociālo uzņēmējdarbību, jaunieši augstu vērtē sociālo un vides mērķu un līdzdalības tipa vadības nozīmi. Dalībvalstis varētu apsvērt veidus, kā līdz minimumam samazināt šķēršļus potenciālajiem uzņēmējiem, piemēram, nodrošināt, ka viņiem saglabājas piekļuve pienācīgai sociālās drošības aizsardzībai. Dažas dalībvalstis ir samazinājušas sociālās apdrošināšanas iemaksas, lai mudinātu sociālās ekonomikas struktūras pieņemt darbā jaunus darbiniekus. Arī nodrošinot veicinošu satvaru uzņēmumu nodošanai darbiniekiem, lai veidotu darba ņēmēju kooperatīvus vai citus attiecīgus darba ņēmējiem piederošus sociālās ekonomikas modeļus, var panākt mazo un ģimenes uzņēmumu darbības turpināšanu un novērst darbvietu zaudēšanu, piemēram, pārstrukturēšanas gadījumā. Dalībvalstis var arī īstenot veicināšanas pasākumus, kas paredzēti parastajiem uzņēmumiem, lai tie pārkārtotos uz sociālās ekonomikas struktūrām.

- (10) Sociālās ekonomikas struktūras arī veicina jauniešu iekļaušanu, jo īpaši to jauniešu iekļaušanu, kuri nav nodarbināti, neizglītojas vai nav iesaistīti apmācībā. Tās nodrošina mācību un prasmju pilnveidošanas programmas un mācekļu prakses vietas, kā minēts Padomes Ieteikumā (2018. gada 15. marts) par Eiropas satvaru kvalitatīvai un rezultatīvai mācekļībai ¹¹, kā arī nodarbinātības iespējas. Tādējādi struktūras palīdz sasniegt ar Garantiju jauniešiem noteiktos mērķus, kā minēts Padomes Ieteikumā (2020. gada 30. oktobris) “Tilts uz nodarbinātību – Garantijas jauniešiem pastiprināšana” ¹² un Padomes Ieteikumā (2022. gada 16. jūnijs) par Eiropas pieeju mikroapliecinājumiem mūžizglītībā un nodarbināmībā ¹³. Savienības finansējums, piemēram, Eiropas Sociālā fonda Plus programma, kas izveidota ar Regulu (ES) 2021/1057 ¹⁴, var atbalstīt sociālās ekonomikas struktūras šīs lomas pildīšanā. Šādā nolūkā dalībvalstīs ir īstenotas veiksmīgas sadarbības iniciatīvas starp valstu nodarbinātības dienestiem un sociālās ekonomikas struktūrām ¹⁵. Atbilstīgi šīm iniciatīvām sociālās ekonomikas struktūrām ir svarīga loma to cilvēku identificēšanā, kuriem nepieciešama palīdzība, un pielāgotu plānu izstrādē, lai palīdzētu viņiem sasniegt sociālo un profesionālo integrāciju, tostarp iesaistīties apmācībā un rast darba iespējas.

¹¹ Padomes Ieteikums (2018. gada 15. marts) par Eiropas satvaru kvalitatīvai un rezultatīvai mācekļībai (OV C 153, 2.5.2018., 1.–6. lpp.).

¹² Padomes Ieteikums (2020. gada 30. oktobris) “Tilts uz nodarbinātību – Garantijas jauniešiem pastiprināšana” un ar ko aizstāj Padomes 2013. gada 22. aprīļa Ieteikumu par garantijas jauniešiem izveidi (OV C 372, 4.11.2020., 1.–9. lpp.).

¹³ Padomes Ieteikums (2022. gada 16. jūnijs) par Eiropas pieeju mikroapliecinājumiem mūžizglītībā un nodarbināmībā (OV C 243, 27.6.2022., 10.–25. lpp.).

¹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1057 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1296/2013 (OV L 231, 30.6.2021., 21.–59. lpp.).

¹⁵ Viens piemērs ir atbalsts, ko Beļģijā sniedz “*collectief maatwerk*” (kolektīvās pielāgošanas) procesam, kas aptver finansiālu atbalstu sociālajiem darbā iekārtošanas uzņēmumiem.

- (11) Sociālās ekonomikas struktūras var veicināt taisnīgus darba apstākļus, iesaistot darbiniekus to pārvaldībā un lēmumu pieņemšanā. Sociālā dialoga veicināšana sociālās ekonomikas jomā var uzlabot darbinieku darba apstākļus. Dalībvalstis var veicināt un balstīties uz šo sociālās ekonomikas aspektu un izmantot tās sniegto zinātību, iesaistot sociālās ekonomikas struktūras aktīvas darba tirgus politikas izstrādē un piemērošanā ¹⁶. Dalībvalstis var arī izpētīt iespējas veicināt sociālās ekonomikas darba devēju līdzdalību sociālajā dialogā.
- (12) Sociālā ekonomika sekmē Savienību, kurā valda līdztiesība, veicinot nelabvēlīgākā situācijā esošu un nepietiekami pārstāvētu grupu sociālo iekļaušanu, piemēram, nodrošinot sociālos un aprūpes pakalpojumus (tostarp bērnu aprūpi, veselības aprūpi un ilgtermiņa aprūpi), sociālos mājokļus un atbalstu bērniem un jauniešiem ar īpašām vajadzībām. Tā palīdz samazināt nevienlīdzību, piemēram, dzimumu nodarbinātības atšķirību, gan tiešā veidā nodarbinot lielu skaitu sieviešu, gan nodrošinot aprūpes pakalpojumus, kas ļauj aprūpētājiem, no kuriem lielākā daļa ir sievietes, iekļauties darba tirgū. Sociālā ekonomika kā nozīmīgs publiskā sektora partneris var sniegt vērtīgu ieguldījumu stacionāru, mājas un kopienā balstītu aprūpes pakalpojumu izstrādē un sniegšanā. Izmantojot partnerības iniciatīvas, valsts sektora iestādes un sociālās ekonomikas struktūras var nodrošināt fiziski un cenas ziņā pieejamus augstas kvalitātes aprūpes pakalpojumus.

¹⁶ Viens piemērs ir Francijas iniciatīva *Territoires Zéro Chômeurs de Longue Durée*, kuras mērķis ir novērst ilgstošu bezdarbu, izveidojot bezpeļņas organizācijas apgabalos ar augstu ilgstošā bezdarba līmeni, lai nodarbinātu vietējos iedzīvotājus uz pastāvīgu līgumu pamata noderīgu uzdevumu veikšanai kopienas labā, piemēram, reciklēšanas, bērnu aprūpes un kopienas dārzkopības jomās. Līdzīgas iniciatīvas ir ieviestas Groningenā (*Groningen*) Nīderlandē un Marientālē (*Marienthal*) Austrijā.

- (13) Profesionālās izglītības un apmācības sistēmām ir izšķiroša nozīme cilvēku nodrošināšanā ar prasmēm, kas nepieciešamas darbvietā, personiskajai izaugsmei un pilsoniskumam. Tās arī palīdz nodrošināt kvalificētu darbaspēku, kas var veicināt taisnīgu divējādu zaļo un digitālo pārkārtošanos. Sociālās ekonomikas struktūras nodrošina darba iespējas, apmācību darba vietā un darba vidē balstītas mācību programmas, kas pielāgotas personu un vietējās ekonomikas vajadzībām. Tās var palīdzēt ieviest individuālus mācību kontus kā iespējamu līdzekli to mērķu sasniegšanai, kas noteikti Padomes Ieteikumā (2022. gada 16. jūnijs) par individuāliem mācību kontiem ¹⁷. Sociālās ekonomikas struktūras var arī palīdzēt novērst pašreizējās digitālo prasmju un iespēju atšķirības starp dzimumiem, sniedzot mērķtiecīgu atbalstu, kas stiprina sieviešu digitālās prasmes. Tādējādi šīs struktūras var palīdzēt iegūt kvalificētu un pielāgoties spējīgu darbaspēku, kas spēj reaģēt uz izmaiņām darba tirgū, potenciāli atvieglot pāreju no vienas darbvietas uz citu un mazinot darbaspēka trūkumu, tādējādi veicinot vispārējo ekonomikas izaugsmi. Dalībvalstis var izmantot šo potenciālu, veidojot prasmju izpēti, veicinot apmācību un izstrādājot izglītības programmas.

¹⁷ Padomes Ieteikums (2022. gada 16. jūnijs) par individuāliem mācību kontiem 2022/C 243/03 (OV C 243, 27.6.2022., 26.–34. lpp.).

- (14) Divējādas pārkārtošanās un demogrāfisko pārmaiņu radītās problēmas jārisina reģionālā un vietējā līmenī, lai panāktu ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju. Sociālās ekonomikas struktūras parasti darbojas augšupējā veidā ciešā saiknē ar kopienām, pilsoņiem un problēmām, ar kurām tie saskaras, bieži vien rīkojoties kā sociālie novatori un atrodot risinājumus, kurus var paplašināt vai atkārtot un kuri veicina sistēmiskas pārmaiņas. Sociālā ekonomika var arī veicināt Eiropas stratēģisko autonomiju, radot uzņēmējdarbību stratēģiskās nozarēs, kas atbilst vietējo kopienu interesēm un vajadzībām. Piemēram, sociālā ekonomika varētu sniegt kvalifikācijas paaugstināšanas iespējas mazkvalificētiem darbiniekiem no nozarēm, kurās notiek lielas pārmaiņas, un nodrošināt cenas ziņā pieejamas pamatpreces grupām ar zemiem ienākumiem. Attālos un lauku apvidos, kur ir pieejams mazāk nodarbinātības un izglītības piedāvājumu, sociālās ekonomikas struktūras var nodrošināt tik ļoti nepieciešamās iespējas, padarot šos reģionus pievilcīgākus. Tāpēc ES sociālās ekonomikas ekosistēmu pilnveidošana palīdz mazināt iedzīvotāju novecošanas, depopulācijas un citu demogrāfisko tendenču sekas un veicināt vietējo ekonomikas un rūpniecības attīstību, tostarp laukos un nomaļās vietās un ES tālākajos reģionos, piemēram, lauksaimniecības, bioloģiskās pārtikas ražošanas un zilās ekonomikas jomās.

- (15) Sabiedrības virzītas vietējās attīstības un sociālajai inovācijai labvēlīgu ekosistēmu veicināšana stiprina sociālo ekonomiku un virza pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku atbilstīgi Eiropas Zaļajam kursam ¹⁸ un Zaļā kursa industriālajam plānam ¹⁹. Ņemot vērā sociālās ekonomikas svarīgo lomu aprites ekonomikas attīstībā, kā arī iedzīvotāju vadītā atjaunīgās enerģijas ražošanā un izplatīšanā, kas notiek, izmantojot atjaunīgās enerģijas kooperatīvus un citas energokopienas, transversālu un saskaņotu rūpniecības politikas pasākumu izstrāde attiecībā uz atkārtotu izmantošanu, remontu un reciklēšanu varētu veicināt funkcionējošu otrreizējo izejvielu tirgu, optimizējot sociālās ekonomikas ieguldījumu aprites ekonomikas rīcības plānā ²⁰ noteikto mērķu sasniegšanā, un palielināt Eiropas neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju. Sociālās ekonomikas struktūras, kas darbojas digitālajā jomā, ir pierādījušas potenciālu sniegt iespējas iedzīvotājiem un uzņēmumiem piedalīties iekļaujošā un uz cilvēku vērstā digitālās pārkārtošanās procesā un aktīvi darboties, lai sasniegtu politikas programmas “Digitālās desmitgades ceļš” 2030. gadam mērķus, kas noteikti ar Lēmumu (ES) 2022/2481 ²¹ un Eiropas deklarāciju par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei ²². Lai sekmētu to, ka šī divējādā pārkārtošanās uz zaļu un digitālu sabiedrību ir noturīga, Komisija 2021. gada maijā atjaunināja savu Savienības industriālo stratēģiju. Stratēģijā ir izklāstītas problēmas, ar ko saskaras 14 rūpnieciskās ekosistēmas, tostarp “tuvienes un sociālās ekonomikas” ekosistēma, kam ir kopīgi veidots pārkārtošanās ceļš.

¹⁸ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas zaļais kurss”, COM(2019) 640 final.

¹⁹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “*Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam*”, COM(2023) 62 final.

²⁰ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns. Par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu”, COM(2020) 98 final.

²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2022/2481 (2022. gada 14. decembris), ar ko izveido politikas programmu “Digitālās desmitgades ceļš” 2030. gadam (OV L 323, 19.12.2022., 4.–26. lpp.).

²² Eiropas deklarācija par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei, COM/2022/28 final.

- (16) Lai sociālajai ekonomikai dotu iespēju izmantot savu potenciālu atbalstīt piekļuvi darba tirgum, sociālo iekļaušanu, prasmju pilnveidošanu, teritoriālo kohēziju, ekonomisko demokrātiju, klimatneitralitāti un ilgtspējīgu ekonomikas attīstību, tai ir nepieciešams veicinošs satvars. Sociālā ekonomika var būt klātesoša visās ekonomikas nozarēs un to ietekmē horizontālā un nozaru politika un noteikumi, tāpēc veicinošā satvarā jāņem vērā sociālās ekonomikas specifiskās iezīmes un papildu šķēršļi, ar kuriem sociālās ekonomikas struktūras saskaras savā attīstībā un kuri ierobežo to iespējas darboties līdztekus klasiskiem uzņēmumiem. Sociālās ekonomikas struktūru mērķis pirmām kārtām ir nevis palielināt efektivitāti un peļņu, bet gan visupirms radīt pozitīvus rezultātus sabiedrībā. Tām ir nepieciešami atbalsta pasākumi un labvēlīga finansiālā, administratīvā un juridiskā vide, kurā tiek ņemtas vērā to uzņēmējdarbības modeļu specifiskās iezīmes attiecībā uz pārvaldību, peļņas sadalījumu, darba apstākļiem un ietekmi. Šie pasākumi ļauj tām, piemēram, nodarbināt mazāk produktīvus darba ņēmējus vai sniegt sociālos pakalpojumus par pieņemamām cenām. Ir nepieciešamas visaptverošas stratēģijas, lai izveidotu veicinošus satvarus. Tas var nozīmēt tādu regulējošu pasākumu pieņemšanu vai tādas politikas un iniciatīvu īstenošanu vai pielāgošanu, kas atbalsta sociālās ekonomikas ieguldījumus sociālo un vides mērķu sasniegšanā un palielina to ekonomisko un rūpniecisko vērtību. Šīm stratēģijām būtu jāseko līdzīgi progresam, un tajās būtu jāņem vērā iniciatīvu efektivitāte, vajadzības gadījumā jāveic korekcijas un uzlabojumi un galu galā jāsasniedz efektīvāki un ietekmīgāki rezultāti nozarē. Stratēģijas var būt jāpieņem dažādos pārvaldes līmeņos (valsts, reģionālā un vietējā) atkarībā no institucionālās organizācijas un konteksta katrā dalībvalstī. Reģionos, pilsētās un citos vietējos līmeņos varētu tikt pieņemtas sociālās ekonomikas stratēģijas, kas ir skaidri saistītas ar reģionālās attīstības mērķiem un prioritātēm, maksimāli palielinot savstarpējo labumu.

- (17) Sekmīgai sociālās ekonomikas stratēģiju izstrādei un īstenošanai ir būtiski iesaistīt sociālās ekonomikas ieinteresētās puses un sekmēt visneaizsargātāko personu līdzdalību. Vairākas dalībvalstis jau ir izveidojušas augsta līmeņa grupas, kas veicina dialogu starp valsts sektora iestādēm un sociālās ekonomikas struktūrām ²³ (piemēram, Francijas Augstā sociālās un solidaritātes ekonomikas padome, Spānijas Sociālās ekonomikas attīstības padome, Portugāles Nacionālā sociālās ekonomikas padome un Itālijas Nacionālā trešā sektora padome). Sociālās ekonomikas pārstāvju tīkli var būt arī kolektīvas rīcības platforma, tie var veicināt sadarbību un informācijas apmaiņu, kā arī radīt apstākļus iespēju veidošanai un mācībām no līdzbiedriem.

²³ [...]

- (18) Valsts finansiālajam atbalstam var būt svarīga nozīme sociālās ekonomikas struktūru darbības uzsākšanas un pilnveidošanas veicināšanā. Kopumā sociālās ekonomikas struktūrām ir grūtāk piekļūt finanšu resursiem nekā citiem uzņēmumiem. Piemēram, neskatoties uz dažiem uzlabojumiem, sociālo uzņēmumu finansēšanas tirgu analīze atklāja pastāvīgu neatbilstību starp finansējuma piedāvājumu sociālajiem uzņēmumiem un pieprasījumu pēc tā Eiropā attiecībā uz piekļuvi parāda un kapitāla finansējumam. Tā kā sociālās ekonomikas struktūru mērķis ir radīt pozitīvu sociālo ietekmi un/vai ietekmi uz vidi un tās var sadalīt peļņu saviem finansētājiem un īpašniekiem tikai ierobežotā apjomā, ja vispār, tās parasti nav piemērotas ieguldītājiem, kuri vēlas gūt ievērojamu finansiālo atdevi. Šīs problēmas risināšanai pieejamie atbalsta pasākumi mēdz būt nevienmērīgi, un to efektivitāte ievērojami atšķiras. Pasākumi atšķiras, sākot ar dotācijām un subsīdijām un beidzot ar konsultāciju un spēju veidošanas pakalpojumiem, un tos bieži sniedz inkubatori. Tāpēc joprojām ir daudz iespēju uzlabojumiem, nodrošinot pielāgotu finansējumu dažādiem sociālās ekonomikas struktūras dzīves cikla posmiem, un varētu būt noderīgs turpmāks atbalsts privātā finansējuma mobilizācijai un citi papildu pasākumi, lai uzlabotu sociālās ekonomikas struktūru piekļuvi finansējumam. Viena no šādām pieejām paredz izvēli atsevišķiem noguldītājiem vai darbiniekiem, kuri iesaistās darba devēja finansētos pensijas vai uzkrājumu plānos, ar iespēju izvēlēties uzkrājumu plānu, kura ietvaros daļa no viņu uzkrājumiem tiek ieguldīti sociālajā uzņēmumā ²⁴.

²⁴ Piemēram, *Les Fonds Communs de Placement d'Entreprise solidaires* Francijā.

- (19) Savienība piedāvā daudzas finansējuma iespējas sociālās ekonomikas atbalstam. Eiropas Sociālais fonds Plus, Eiropas Reģionālās attīstības fonds, kas izveidots ar Regulu (ES) 2021/1058 ²⁵, Taisnīgas pārkārtošanās fonds, kas izveidots ar Regulu (ES) 2021/1056 ²⁶, Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai, kas izveidots ar Regulu (ES) Nr. 1305/2013 ²⁷, vienotā tirgus programma, kas izveidota ar Regulu (ES) 2021/690 ²⁸, programma *InvestEU*, kas izveidota ar Regulu (ES) 2021/523 ²⁹, un attiecīgā gadījumā ar Regulu (ES) 2021/241 ³⁰ izveidotais Atvесеļоšanas un noturības mehānisms – tie visi nodrošina finansējumu. Savienība arī sniedz konsultatīvu atbalstu, izmantojot platformu *fi-compass* finanšu instrumentu izstrādei saskaņā ar Kohēzijas politikas fondiem. Dalībvalstis, tostarp reģionālās un vietējās iestādes, varētu labāk izmantot šīs iespējas, pieņemot konkrētus sociālās ekonomikas pasākumus. Tehniskais atbalsts ³¹ ir vēl viens Savienības instruments, kas pieejams, lai uzlabotu dalībvalstu spēju izstrādāt un īstenot politiku sociālās ekonomikas stiprināšanai.

-
- ²⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1058 (2021. gada 24. jūnijs) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu (OV L 231, 30.6.2021., 60.–93. lpp.).
- ²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1056 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Taisnīgas pārkārtošanās fondu (OV L 231, 30.6.2021., 1.–20. lpp.).
- ²⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1305/2013 (2013. gada 17. decembris) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005 (OV L 347, 20.12.2013., 487.–548. lpp.).
- ²⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/690 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido iekšējā tirgus, uzņēmumu, tostarp mazo un vidējo uzņēmumu, konkurētspējas, augu, dzīvnieku, pārtikas aprites un dzīvnieku barības jomas un Eiropas statistikas programmu (vienotā tirgus programma) un atceļ Regulas (ES) Nr. 99/2013, (ES) Nr. 1287/2013, (ES) Nr. 254/2014 un (ES) Nr. 652/2014 (OV L 153, 3.5.2021., 1.–47. lpp.).
- ²⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/523 (2021. gada 24. marts), ar ko izveido programmu *InvestEU* un groza Regulu (ES) 2015/1017 (OV L 107, 26.3.2021., 30.–89. lpp.).
- ³⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atvесеļоšanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17.–75. lpp.).
- ³¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/240 (2021. gada 10. februāris), ar ko izveido tehniskā atbalsta instrumentu (OV L 57, 18.2.2021., 1.–16. lpp.).

- (20) Preču un pakalpojumu nodrošināšana un sadarbība gan ar valsts sektora iestādēm, gan ar vidusmēra uzņēmumiem ir kritiski svarīga sociālās ekonomikas attīstībai, ieņēmumu gūšanai un palīdzības sniegšanai sociālās ekonomikas struktūrām, lai tās kļūtu finansiāli pašpietiekamas. Pateicoties Savienības un valsts publiskā iepirkuma noteikumos un stratēģijās paredzētajam elastīgumam, līgumslēdzējas iestādes var izmantot publisko iepirkumu stratēģiskākā veidā, nosakot novatoriskus, zaļus un sociālus kritērijus un tādējādi veicinot ilgtspējīgāku, iekļaujošāku un konkurētspējīgāku ekonomiku. Tomēr lielākajai daļai piedāvājumu līgumslēgšanas tiesības tiek piešķirtas, joprojām pamatojoties tikai uz cenu. Tā kā sociālās ekonomikas struktūru mērķis ir nodrošināt sabiedriskus un kolektīvus labumus, nevis sniegt pakalpojumus par zemāko cenu, tām ir grūtības konkurēt tradicionālos publiskā iepirkuma procesos, neskatoties uz to, ka tās var nodrošināt plašāku pievienoto vērtību iepirkuma procesam. Pastāv arī iespējas palielināt sociālās ekonomikas struktūru spēju īstenot uzņēmējdarbību, tostarp, sistemātiskāk integrējoties vidusmēra uzņēmumu vērtību ķēdēs un sadarbojoties ar šiem uzņēmumiem, lai kopīgi pieteiktu piedāvājumu publiskā iepirkuma konkursam un radītu jaunas tirgus iespējas.

- (21) Gadījumos, kad tirgus vien nespēj nodrošināt apmierinošu piekļuvi darba tirgum un sociālo iekļaušanu, valsts sektora iestādes bieži neizmanto maksimāli visas iespējas, ko nodrošina pašreizējā valsts atbalsta noteikumu darbības joma, lai atbalstītu sociālo ekonomiku, aprobežojoties ar pasākumiem, kas atbilst vispārējam *de minimis* sliekšnim, un neizmantojot iespēju noteikt pasākumus saskaņā ar Komisijas Regulu (ES) Nr. 651/2014 ³² (Vispārējā grupu atbrīvojuma regulu), piemēram, reģionālo atbalstu, riska finansējuma atbalstu un atbalstu nelabvēlīgākā situācijā esošu darbinieku pieņemšanai darbā. Kas attiecas uz *de minimis* atbalstu pašlaik tas ir ierobežots līdz 200 000 EUR trīs gadu laikā, bet pašreizējie noteikumi zaudēs spēku 2023. gada 31. decembrī un tiek pārskatīti. Savienības noteikumi, kas reglamentē vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumus, arī paredz iespējas atļaut valsts atbalstu, taču valsts sektora iestādes bieži vien pilnībā neizmanto šīs iespējas, jo īpaši attiecībā uz sociālajiem pakalpojumiem saistībā ar neaizsargātu personu iekārtošanu darbā. Valsts sektora iestādēm vispirms ir jāpārbauda, vai pasākums ir kvalificējams kā valsts atbalsts Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punkta nozīmē.

³² Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014 (2014. gada 17. jūnijs), ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (OV L 187, 26.6.2014., 1.–78. lpp.).

- (22) Nodokļu politikai var būt arī nozīmīga loma, lai veicinātu sociālo ekonomiku un lai nodrošinātu to, ka sociālās ekonomikas struktūras var atļauties darboties kopā ar vidusmēra uzņēmumiem, radot vienlīdzīgāku uzņēmējdarbības vidi, vienlaikus veicinot sociālo integrāciju un labāku piekļuvi nodarbinātībai. Dažas dalībvalstis ir izveidojušas nodokļu sistēmu, kas veicina sektora attīstību, tostarp noteikušas nodokļu atvieglojumus, kas pielāgoti sociālās ekonomikas vajadzībām, vienlaikus atzīstot tās daudzveidību un novēršot sadrumstalotību. Vairākās dalībvalstīs joprojām pastāv administratīvi šķēršļi attiecībā uz sabiedriskā labuma ziedojumiem pāri dalībvalstu robežām. Labi izstrādāti nodokļu atvieglojumi ziedojumiem uz sabiedrisko labumu vērstajām sociālās ekonomikas struktūrām var stimulēt to finansējumu arī aiz Savienības robežām atbilstīgi Līgumā noteiktajam nediskriminēšanas principam. Jāatgādina arī, ka konkrētām precēm un pakalpojumiem, ko bieži nodrošina sociālās ekonomikas struktūras, var piemērot samazinātu PVN likmi saskaņā ar Padomes Direktīvas 2006/112/EK 98. pantu un 3. pielikumu.

- (23) Sociālās ietekmes mērīšanas un pārvaldības procesi ir īpaši svarīgi sociālās ekonomikas struktūrām, jo tie ļauj izprast un informēt par to ietekmi un piekļūt uz ietekmi balstītam finansējumam. Sociālās ietekmes mērīšana ietver sevī metrikas un rīku izmantošanu, lai novērtētu konkrētas intervences vai iniciatīvas sociālo ietekmi. Sociālās ietekmes pārvaldība ietver sevī tādu sistēmu, procesu un iespēju veidošanu, kuras organizācijai ir nepieciešamas, lai proaktīvi pārvaldītu un palielinātu savu ietekmi. Taču plašais pieejamo satvaru un rīku klāsts var būt problēma, jo īpaši struktūrām ar mazākiem resursiem. Publisko ieguldījumu radīto sociālo rezultātu uzraudzība nodrošina publisko kontroli, var palīdzēt pamatot to, ka nodokļu maksātāju nauda tiek izmantota sociālās ekonomikas struktūru vai darbību atbalstam, kā arī var palīdzēt novērst “maldināšanu par ietekmi” (*impact washing*) (ietekmes pārspīlēšanu vai nepatiesa priekšstata radīšanu par to). Šajā ziņā varētu būt noderīgas sociālās ietekmes mērīšanas un pārvaldības pieejas, kas ir pārdomātas, samērīgas un pielāgotas atsevišķu struktūru vajadzībām. Tām jābūt balstītām uz standarta metodēm un rādītājiem, kā arī tādiem faktoriem kā apmērs, attīstības stadija un struktūru daudzveidība. Sociālās ietekmes mērīšanas un pārvaldības metožu sasaiste ar Apvienoto Nāciju Organizācijas noteiktajiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem var būt noderīgs satvars ietekmes pierādīšanai.

- (24) Pēdējā desmitgadē ir uzlabojusies sociālās ekonomikas pamanāmība un atpazīstamība valsts un reģionālā līmenī visā Savienībā. Tomēr sektora potenciāls daudzās Savienības valstīs joprojām ir nepietiekami izmantots. Koordinācijas un apmaiņas trūkums starp valstīm pastiprina sociālās ekonomikas attīstības atšķirības, tāpēc dalībvalstīm ir skaidras iespējas gūt labumu, mācoties citai no citas un daloties ar labāko praksi. Plašākai sabiedrībai ir arī ierobežota izpratne par sociālo ekonomiku un tās pozitīvo ieguldījumu. Tas var kavēt sociālās ekonomikas atbalsta politikas un tirgus iespēju izveidi. Reglamentēšana, kas vienlaikus nodrošina, ka jaunie tiesību akti atbilst sociālās ekonomikas struktūru vajadzībām, var palielināt izpratni un piešķirt tām lielāku leģitimitāti, kas atvieglo piekļuvi finansējumam un tirgiem. Valsts sektora iestādes un ieinteresētās personas ir uzsākušas vairākas iniciatīvas, piemēram, attiecībā uz konkrētām sociālās ekonomikas tiesiskajām formām, marķējumiem un statusiem ³³, kā arī liela mēroga komunikācijas kampaņas, lai palielinātu izpratni par sociālo ekonomiku un tās pamanāmību. Pie citām veiksmīgām reformām pieder konkrētu ministriju sociālās ekonomikas nodaļu izveide un pastiprināts dialogs starp ieinteresētajām personām un valsts sektora iestādēm. Sociālās ekonomikas pamanāmības veicināšana ir ļoti svarīga, lai, kā uzsvērts sociālās ekonomikas rīcības plānā, pilnībā atzītu tās pozitīvo ietekmi uz sabiedrību, nodrošinot sociālās ekonomikas vārtejas ieviešanu.

³³. Juridiskie statusi/kvalifikācijas, ko dažkārt dēvē arī par marķējumiem, atšķiras no tiesiskajām formām, jo tos var pieņemt dažādu tiesisko formu organizācijas, ieskaitot peļņas un bezpeļņas organizācijas.

- (25) Precīzu datu un statistikas pieejamība ir būtiska, lai uzlabotu izpratni par sociālās ekonomikas uzņēmējdarbības modeļiem un pieņemtu uz pierādījumiem balstītus politikas lēmumus. Tomēr trūkst ticamu datu par sociālo ekonomiku, tostarp datu par tās ekonomisko pievienoto vērtību un darbības rezultātiem. Esošie dati bieži vien ir nepilnīgi un grūti salīdzināmi. Piemēram, tikai dažas dalībvalstis ir paplašinājušas savas valsts grāmatvedības sistēmas, lai apkopotu papildu datus (piemēram, satelītkontos) par sociālo ekonomiku, neskatoties uz to, ka Savienības budžetā ir pieejams finansiāls atbalsts šim mērķim. Sociālo ekonomiku parasti neiekļauj uzņēmējdarbības strukturālajā statistikā, piemēram, ja statistika ir balstīta uz ekonomiskajiem datiem, ko ģenerējuši peļņas uzņēmumi, un tradicionālās sociālās ekonomikas struktūras ir iekļautas tikai atlikušajās kategorijās. Padarot pieejamu būtisku statistiku par sociālās ekonomikas apmēru, darbaspēku, attīstību un problēmām, ieviestās stratēģijas un pasākumi būtu efektīvāki un tiktu pielāgoti dažādajām situācijām sektorā.
- (26) Plašākā nozīmē sociālās ekonomikas veicināšanai var būt izšķiroša nozīme ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā,

IR PIEŅĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

MĒRKIS

1. Atbilstīgi Eiropas sociālo tiesību pīlāra principiem šā ieteikuma mērķis ir veicināt piekļuvi darba tirgum un sociālo iekļaušanu, sniedzot dalībvalstīm norādījumus par to, kā sekmēt sociālo ekonomiku veicinošu politiku un tās tiesisko regulējumu, un pasākumus, kuri veicina tās attīstību.

Lai sasniegtu šos mērķus, dalībvalstīm, atbilstīgi valstu kompetencēm un ņemot vērā valsts apstākļus, tiek ieteikts sadarboties ar ieinteresētajām personām, lai atzītu, atbalstītu un izmantotu sociālās ekonomikas sniegtos ieguldījumus.

2. Veicinot sociālo ekonomiku, šis ieteikums atbilstīgi Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānam atbalsta trīs Savienības galveno mērķu sasniegšanu attiecībā uz nodarbinātību, prasmēm un nabadzības mazināšanu līdz 2030. gadam.
3. Sociālās ekonomikas veicināšana arī stimulē taisnīgu un ilgtspējīgu sociālekonomisko un rūpniecisko attīstību. Tā palīdz īstenot Eiropas zaļo kursu, ekonomisko demokrātiju, ilgtspējīgu attīstību un aktīvu iedzīvotāju līdzdalību un uzlabot sociālo un teritoriālo kohēziju visās dalībvalstīs.

DEFINĪCIJA

4. Šajā ieteikumā piemēro šādas definīcijas, vienlaikus ņemot vērā dalībvalstīs spēkā esošos tiesiskos regulējumus:
- a) “sociālā ekonomika” ir privāttiesību subjektu kopums, kas nodrošina preces un pakalpojumus saviem locekļiem vai sabiedrībai; tas ietver tādas organizācijas veidus kā kooperatīvi, savstarpējas biedrības, asociācijas (tostarp labdarības organizācijas), fondi vai sociālie uzņēmumi, kā arī citus juridiskus veidojumus, kas darbojas saskaņā ar šādiem pamatprincipiem un iezīmēm:
- cilvēku, kā arī sociālā un/vai vides mērķa pārākums par peļņu;
 - visas peļņas vai tās lielākās daļas un pārpalikumu atkārtota investēšana ar mērķi turpināt īstenot savus sociālos un/vai vides mērķus un veikt darbības locekļu/lietotāju (“kopējās intereses”) un/vai visas sabiedrības interesēs (“vispārējās intereses”); un
 - demokrātiska un/vai līdzdalības pārvaldība;
- b) “sociālais uzņēmums” ir privāttiesību subjekts, kas uzņēmējdarbības veidā un saskaņā ar sociālās ekonomikas principiem un iezīmēm nodrošina preces un pakalpojumus tirgum, par savas komercdarbības iemeslu nosakot sociālos vai vides mērķus. Sociālos uzņēmumus var izveidot dažādās tiesiskās formās.

- c) “sociālā inovācija” ir aktivitāte, kura ir sociāla gan attiecībā uz tās mērķi, gan tās līdzekļiem, un jo īpaši aktivitāte, kura ir saistīta ar tādu jaunu ideju izstrādi un īstenošanu attiecībā uz precēm, pakalpojumiem, paņēmieniem un modeļiem, kas vienlaikus apmierina gan sociālās vajadzības, gan rada jaunas sociālās attiecības vai sadarbības izpausmes starp publiskām, pilsoniskās sabiedrības vai privātām organizācijām, tādējādi sniedzot labumu sabiedrībai un veicinot tās spēju rīkoties ³⁴. Sociālo inovāciju bieži vien virza sociālā ekonomika.

AR SOCIĀLĀS EKONOMIKAS PALĪDZĪBU SEKMĒT PIEKĻUVI DARBA TIRGUM UN SOCIĀLO IEKĻAUŠANU

Piekļuve darba tirgum

5. Dalībvalstīm tiek ieteikts atzīt un atbalstīt sociālās ekonomikas konkrēto pievienoto vērtību, kas izpaužas tādējādi, ka sociālā ekonomika atvieglo piekļuvi darba tirgum, veicina kvalitatīvas darbvietas visiem un vienlaikus arī uzlabo taisnīgus darba apstākļus, drošību un veselības aizsardzību darbā, līdztiesību un nediskriminēšanu. Tas būtu jādara iekļaujošas izaugsmes ietvaros, kā uzsvērts dalībvalstu 2022. gada nodarbinātības politikas pamatnostādnēs, un saskaņā ar apstākļiem attiecīgajā valstī, jo īpaši, veicot šādas darbības:
- a) izveidot vai veicināt partnerības iniciatīvas, kas iesaista sociālās ekonomikas struktūras aktīvas darba tirgus politikas izstrādē un īstenošanā;

³⁴ Kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/1057 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Sociālo fondu Plus (ESF+) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1296/2013.

- b) nodrošināt, ka valsts sektora iestādes sniedz pienācīgu atbalstu sociālās ekonomikas struktūrām, lai labāk integrētu darba tirgū sievietes, nelabvēlīgākā situācijā esošas personas un citas nepietiekami pārstāvētas grupas (piemēram, ilgstošus bezdarbniekus, cilvēkus ar garīgās veselības problēmām, ekonomiski neaktīvas personas, mazprasmīgas personas, personas ar invaliditāti, personas ar migrantu izcelsmi, rases vai etnisko piederību minoritātei (tostarp romus), jauniešus un vecāka gadagājuma darba ņēmējus), izmantojot:
- i) tādas darba pieredzes atzīšanu, kas gūta sociālās ekonomikas struktūrās, tostarp darba integrācijas sociālajos uzņēmumos, kas nodrošina nodarbinātību un sniedz pielāgotu atbalstu šādām grupām;
 - ii) darbības, ar ko šīm cilvēku grupām palīdz sagatavoties nodarbinātībai, izmantojot darba pieredzi sociālajos uzņēmumos šo personu integrācijai brīvajā darba tirgū;
- c) atbalstīt sadarbības projektus starp valsts nodarbinātības dienestiem, vietējām iestādēm, sociālās ekonomikas struktūrām, izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzējiem un klasiskiem uzņēmumiem, lai piedāvātu pielāgotas karjeras konsultācijas un mācību un apmācības iespējas jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (*NEET*). Šīs iespējas var ietvert mācekļību, profesionālās iestrādāšanās programmas, personīgu apmācību un tikšanos ar tiem, kas rāda priekšzīmi, un to mērķis ir veicināt integrāciju darba tirgū atbilstīgi pastiprinātajai Garantijai jauniešiem;
- d) veicināt uzņēmējdarbību sociālajā ekonomikā, tostarp, izmantojot jaunuzņēmumus, kā līdzekli, ar ko sekmēt pašnodarbinātību un citus nodarbinātības veidus, attīstīt saimniecisko darbību vietējā līmenī un risināt sabiedrības problēmas, izmantojot novatoriskus un iekļaujošus uzņēmējdarbības modeļus; attiecīgi, lai to panāktu, dalībvalstis var, piemēram:
- i) nodrošināt, ka uzņēmējiem sociālajā ekonomikā ir piekļuve sociālajai aizsardzībai;

- ii) apsvērt iespēju ieviest stimulus jaunu darbinieku pieņemšanai darbā;
 - iii) identificēt, novērtēt un novērst iespējamus administratīvos trūkumus vai šķēršļus sociālās uzņēmējdarbības sākšanai;
 - iv) veicināt jaunuzņēmumu kultūru sociālajā ekonomikā, prasmju pilnveidi saistībā ar jaunuzņēmumiem un jaunuzņēmumiem labvēlīgu pamatnosacījumu izveidi, kā arī sociālās ekonomikas modeļu kā attiecīga instrumenta iekļaušanu jaunuzņēmumu politikā;
- e) izstrādāt politiku un pieņemt pasākumus, kas veicina dzimumu līdztiesību un integrē to sociālajā ekonomikā, piemēram, veicot šādas darbības:
- i) risināt problēmas saistībā ar sociālajām normām un stereotipiem par sieviešu un vīriešu prasmēm, kā arī ar nepietiekami novērtētu sieviešu darbu;
 - ii) sniegt pielāgotu atbalstu sieviešu iespēju nodrošināšanai, samazinot dzimumu atšķirības nodarbinātībā, nodrošinot līdztiesīgu līderību, kā arī vienādu samaksu par vienādu vai līdzvērtīgu darbu;
 - iii) nodrošināt piekļuvi apmācības un mentoringa programmām sievietēm, kuru mērķis ir būt uzņēmējām un līderēm sociālajā ekonomikā;
- f) nodrošināt labvēlīgu satvaru uzņēmējdarbības nodošanai darbiniekiem darba ņēmēju kooperatīvu un citu attiecīgu sociālās ekonomikas tiesisko formu veidošanai, lai novērstu darbvietu zaudēšanu un aizsargātu saimniecisko darbību, vienlaikus sniedzot papildu pakalpojumus un informāciju par to, kādas ir iespējamās izmaksas un ieguvumi, kad uzņēmējdarbību nodod darbiniekiem;
- g) sadarboties ar sociālās ekonomikas struktūrām, lai, piemēram, izstrādājot palīgtechnoloģijas, nodrošinātu iespējas darbā tirgū iekļauties vairāk personām ar invaliditāti;

- h) veicināt sociālo dialogu sociālajā ekonomikā, lai nodrošinātu taisnīgus darba apstākļus, tostarp taisnīgas algas, ievērojot sociālo partneru autonomiju;
- i) atzīt konkrēto demokrātisko praksi, kas tiek izstrādāta sociālās ekonomikas struktūrās.

Sociālā iekļaušana

6. Ņemot vērā valstu atšķirīgās situācijas, dalībvalstīm tiek ieteikts atzīt un atbalstīt sociālās ekonomikas lomu pieejamu un kvalitatīvu sociālo un aprūpes pakalpojumu un mājokļu nodrošināšanā, ņemot vērā arī nelabvēlīgākā situācijā esošas grupas, ciešā sadarbībā ar publiski pieejamiem sociālajiem dienestiem. Piemēram, tas varētu ietvert:
- a) sadarbību ar sociālās ekonomikas struktūrām to attiecīgajās darbības jomās, kad tiek veidoti un sniegti vispārējas nozīmes pakalpojumi;
 - b) sociālās ekonomikas struktūru iesaistīšanu uz cilvēkiem vērstu sociālo un aprūpes pakalpojumu izstrādē un sniegšanā, tostarp vecāka gadagājuma cilvēkiem, kā uzsvērts Eiropas Aprūpes stratēģijā;
 - c) sadarbību ar sociālās ekonomikas struktūrām nolūkā izstrādāt un nodrošināt aprūpi un atbalstu bērniem un jauniešiem, tostarp bērniem no nelabvēlīgākā situācijā esošām grupām, atbilstīgi Eiropas Garantijai bērniem, kas izveidota ar Padomes Ieteikumu (ES) 2021/1004 ³⁵, un Savienības stratēģijai par bērnu tiesībām ³⁶.

³⁵ Padomes Ieteikums (ES) 2021/1004 (2021. gada 14. jūnijs), ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem (OV L 223/14, 22.6.2021.).

³⁶ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES stratēģija par bērna tiesībām”, COM(2021) 142 final.

Prasmes

7. Dalībvalstīm tiek ieteikts atbalstīt apmācību un prasmju pilnveidošanu sociālās ekonomikas vajadzībām, jo īpaši šim nolūkam:
- a) izmantot esošo prasmju izpēti, kas seko līdzi ekonomikas un vidusmēra darba tirgus vajadzībām, lai izprastu, kā sociālā ekonomika var veicināt kvalificēta darbaspēka pieejamību un mazināt darbaspēka trūkumu;
 - b) veicināt izglītību, apmācību un prasmes sociālajā ekonomikā ar šādām darbībām:
 - i) vadot mācību apmaiņu starp sociālās ekonomikas struktūrām, apmācības organizācijām un vidusmēra uzņēmumiem, lai uzlabotu vadības, uzņēmējdarbības un ar darbu saistītās prasmes, kas nepieciešamas, lai īstenotu digitālo un zaļo pārkārtošanos (tai skaitā pilnveidojot aprites, uzturēšanas un digitālās prasmes);
 - ii) pārkvalificējot un uzlabojot mūžizglītības izglītojamo, tostarp sieviešu un nelabvēlīgākā situācijā esošu cilvēku grupu, prasmes un palīdzot viņiem pāriet uz brīvo darba tirgu saskaņā ar Eiropas pieeju mikroapliecinājumiem mūžizglītībā un nodarbināmībā un citiem pasākumiem, kas atbilst valsts īpatnībām;
 - iii) iekļaujot apmācību par sociālo ekonomiku vai tās ietvaros sniegto apmācību sarakstā, uz kuru attiecīgā gadījumā var attiecināt individuālos mācību kontus ³⁷ un citas esošās iniciatīvas valsts līmenī;

³⁷ Padomes Ieteikums (2022. gada 16. jūnijs) par individuāliem mācību kontiem 2022/C 243/03 (OV C 243, 27.6.2022., 26.–34. lpp.).

- iv) rosinot apmācības iespējas, lai darba ņēmēji potenciāli veidotu karjeru sociālajā ekonomikā, piemēram, ar tādu pielāgotu konsultatīvo un mācību programmu starpniecību, kuru pamatā ir ilgtspējīgai attīstībai izvirzītie izglītības principi;
- c) izveidot sociālajā ekonomikā īpašas mācekļu programmas, kas atbalsta jauniešus, jo īpaši cilvēkus, kas nestrādā, nemācās un neapgūst arodu, lai pilnveidotu prasmes un sagatavotu viņus darba tirgum un ļautu sociālajai ekonomikai attīstīt talantus šajā jomā atbilstīgi Eiropas satvaram kvalitatīvai un rezultatīvai mācekļībai;
- d) veicināt sociālās ekonomikas un sociālās uzņēmējdarbības prasmju iekļaušanu izglītībā un apmācībā visos izglītības līmeņos, jo īpaši uzņēmējdarbības un biznesa kursus, piemēram, popularizējot studentu vadītas sociālās ekonomikas struktūras, tostarp studentu kooperatīvus, kā mācīšanās iespēju, kā arī nodrošinot sociālās ekonomikas struktūrām un sociālajiem uzņēmējiem piekļuvi apmācības un mentoringa programmām;
- e) izveidot valsts līmeņa kompetences centrus apmācībai par sociālo ekonomiku un iesaistīties starptautiskās iniciatīvās, kas atvieglo piekļuvi specializētajām sociālās ekonomikas izglītības un mācību programmām, piemēram, sadarbībā ar profesionālās izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzējiem, kuri strādā izveidotu struktūru sistēmā, piemēram, profesionālās izcilības centros, kas minēti Padomes Ieteikumā (2020. gada 24. novembris) par profesionālo izglītību un apmācību (PIA) ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai ³⁸.

³⁸ Padomes Ieteikums (2020. gada 24. novembris) par profesionālo izglītību un apmācību (PIA) ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai (2020/C 417/01) (OV C 417, 2.12.2020., 1.–16. lpp.).

Sociālā inovācija un ilgtspējīga ekonomiskā attīstība

8. Dalībvalstīm tiek ieteikts stiprināt atbalstošo nozīmi, kāda sociālās ekonomikas struktūrām ir sociālās inovācijas un svarīgāko vietējās attīstības un nodarbinātības nozaru veicināšanā. To var panākt ar šādām darbībām:
- a) sekmēt labvēlīgu ekosistēmu sociālajai un vietējiem apstākļiem pielāgotai inovācijai, sekmējot sadarbību un partnerības iniciatīvas starp sociālās un aprites ekonomikas struktūrām, vidusmēra uzņēmumiem, finansējuma sniedzējiem, vietējām pašvaldībām un citām ieinteresētajām personām; piemēram, to var paveikt šādi:
 - i) izveidojot vai veicinot sociālās inovācijas centrus vai sociālās inovācijas un ekoinovācijas kopas, lai apmierinātu vietējās vajadzības un pārbaudītu kopīgos risinājumus;
 - ii) iesaistot sociālās ekonomikas struktūras uz sabiedrību orientētā vietējā attīstībā, tai skaitā, izmantojot pieejamos Savienības finansēšanas instrumentus;
 - iii) sadarbojoties ar valsts un reģionālajiem sociālās inovācijas kompetences centriem, lai izveidotu tīklus, palielinātu iespējas un sinerģiju, izceltu efektivitāti un izstrādātu būtiskus instrumentus un metodes sociālās inovācijas stimulēšanai;
 - b) nodrošināt, ka sociālās ekonomikas politika ir saistīta ar rūpniecības politiku un pārkārtošanos uz digitālu, klimatneitrālu un aprites ekonomiku, piemēram, izveidojot tehnoloģiju un sociālās inovācijas centru tīklu, un popularizēt sociālo ekonomiku kā līdzekli, ar ko stiprina taisnīgumu un sabiedrības atbalstu pārkārtošanās procesiem, ņemot vērā tās orientāciju uz sociālajiem mērķiem un to, ka sociālās ekonomikas pamats ir vietējās kopienās;

- c) pielāgot regulējumu, lai atbalstītu sociālās ekonomikas struktūras aprītes ekonomikā, piemēram, nodrošinot, ka tiek ieviesti īstie stimuli uzņēmumiem ziedot nepārdotas un atgrieztas preces sociālās ekonomikas struktūrām remontam un atkārtotai izmantošanai, nevis iznīcināt tās, un privātpersonām – ziedot lietotas preces; nodrošināt sociālās ekonomikas struktūrām piekļuvi atkritumu plūsmai; iesaistīt tās iesaistīšana atkritumu rašanās novēršanas stratēģijās un dot atļauju pārtikas bankām vai mudināt tās savākt pārtikas pārpalikumus;
- d) veicināt vietējo attīstību un teritoriālo kohēziju, īstenojot kopienā balstītas sociālās ekonomikas iniciatīvas un ekosistēmas, piemēram, enerģētikas kopienas, kopīgus mobilitātes risinājumus, digitālos platformu kooperatīvus, aprūpes nodrošināšanas pakalpojumus, cenu ziņā pieejamus un kopienu mājokļus, lauksaimniecības kooperatīvus un vietējās īsās pārtikas ķēdes un tirgus, lai nodrošinātu iedzīvotājiem piekļuvi vietējiem produktiem un pakalpojumiem;
- e) palielināt sociālās ekonomikas struktūru piekļuvi digitālajiem rīkiem un jaunām tehnoloģijām, piemēram, atvērtā avota datiem, blokķēdei un sadalītās virsgrāmatas tehnoloģijai, lielajiem datiem vai mākslīgajam intelektam, un mudināt valsts sektora iestādes atbalstīt atklātā pirmkoda programmatūras attīstīšanu sadarbībā ar sociālo ekonomiku un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām;
- f) veicināt sociālās ekonomikas struktūru iekļaušanu vietējā un reģionālajā attīstībā, tās integrējot esošajās uzņēmējdarbības un inovācijas atbalsta ekosistēmās.

SOCIĀLO EKONOMIKU VEICINOŠU SISTĒMU IZSTRĀDE

9. Dalībvalstīm tiek ieteikts izstrādāt tādu politiku un normatīvo regulējumu, kas veicina un atbalsta sociālo ekonomiku. Šajā nolūkā tās tiek mudinātas izveidot un ieviest visaptverošas stratēģijas, kurās tiek atzīta un veicināta sociālā ekonomika, vai pielāgot esošās stratēģijas vai citas politikas iniciatīvas atbilstīgi šim ieteikumam, Savienības sociālās ekonomikas rīcības plānam un citiem Savienības politikas norādījumiem.
10. Dalībvalstīm tiek ieteikts ieviest mehānismus apspriešanās procesiem un dialogam starp sociālo ekonomiku pārstāvošajām valsts sektora iestādēm un organizācijām. Tas var ietvert augsta līmeņa grupu izveidi un atbalstu sociālās ekonomikas pārstāvju tīklu izveidei un attīstībai.
11. Šā ieteikuma 9. punktā minētajās stratēģijās vai citās politikas iniciatīvās dalībvalstīm būtu jāatzīst sociālās ekonomikas pamatprincipi, iezīmes un darbības joma, kā arī jāatzīst, ka tām var būt dažādas tiesiskās formas un statusi un uz tām konkrēti attiecas dažādi valsts, reģionālie un vietējie tiesību akti un prakse. Šajā kontekstā dalībvalstīm tiek ieteikts sociālās ekonomikas attīstībā pastiprināt sadarbību starp vietējām un reģionālajām iestādēm.

12. Dalībvalstīm tiek ieteikts ieguldīt savu valsts amatpersonu un iestāžu izpratnes veidošanā par sociālo ekonomiku, izmantojot mācību programmas un starpvalstu un/vai starpreģionu spēju veidošanas iniciatīvas, ieskaitot iniciatīvas saskaņā ar *Interreg Europe* programmu, kas noteikta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/1059 ³⁹. Iniciatīvām jābūt vērstām uz mācīšanos no līdzbiedriem un paraugprakses apmaiņu, īpašu uzsvāru liekot uz sadarbības veicināšanu starp reģionālajām un vietējām iestādēm, kā arī sociālās ekonomikas dalībniekiem. Komisija atbalstīs šo darbu, kā aprakstīts 23. punkta a) apakšpunkta iii) daļā.
13. Dalībvalstīm tiek ieteikts attiecīgā gadījumā nostiprināt sociālās ekonomikas vietu savās starptautiskās sadarbības un attīstības politikās un stiprināt atbalstu sociālās ekonomikas struktūrām jaunattīstības valstīs.

Piekluve publiskajam un privātajam finansējumam

14. Dalībvalstīm tiek ieteikts radīt labvēlīgu vidi, lai nodrošinātu sociālo finansējumu valsts, reģionālā un vietējā līmenī, jo īpaši, veicot šādas darbības:
- a) kartējot sociālās ekonomikas struktūru finansēšanas iestādes, finanšu starpniekus un atbalsta organizācijas un novērtējot to vajadzības un esošo atbalsta shēmu efektivitāti;

³⁹. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1059 (2021. gada 24. jūnijs) par īpašiem noteikumiem attiecībā uz Eiropas teritoriālās sadarbības mērķi (*Interreg*), kas saņem atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda un ārējās finansēšanas instrumentiem (OV L 231, 30.6.2021., 94.–158. lpp.).

- b) sekmējot sociālās ekonomikas struktūru piekļuvi tādām finansējuma pareizajā attīstības stadijā, kas ir pielāgots to vajadzībām, tai skaitā dotācijām un citām subsīdijām, pašu kapitālam vai kvazikapitāla finansējuma sagatavošanās un sākuma fāzēm, vai aizņēmuma finansējumam, pašu kapitāla finansējumam, kvazikapitāla vai mezanīna finansējumam izvēršes posmā un novatoriskas finansēšanas shēmām, piemēram, publiskā un privātā sektora partnerībām, kolektīvās finansēšanas platformām un dažāda veida finanšu instrumentu vai dotāciju un finanšu instrumentu kombinācijām;
- c) veicinot privāto ieguldītāju piekļuvi ilgtspējīgiem uzņēmējdarbības modeļiem, nozarēm, produktiem un pakalpojumiem, ko virza vai atbalsta sociālā ekonomika;
- d) izvērtējot kritērijus piekļuvei publiskā finansējuma programmām, tai skaitā tām, kas paredzētas vidusmēra uzņēmumiem, lai izvairītos no pārmērīgiem šķēršļiem sociālās ekonomikas struktūrām;
- e) mobilizējot privāto finansējumu, vajadzības gadījumā padarot pieejamas valsts garantiju shēmas, saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem, lai rosinātu specializētus un galvenos finansētājus finansēt sociālās ekonomikas struktūras;
- f) palielinot izpratni par konkrētām sociālās ekonomikas struktūru iezīmēm un vajadzībām, lai uzlabotu vispārpieņemto privāto finansētāju iespējas piedāvāt pielāgotu finansiālu atbalstu;
- g) sociālās ekonomikas struktūrām atvieglojot piekļuvi uzņēmējdarbības attīstības un ieguldījumu gatavības uzlabošanas atbalstam visā to dzīves ciklā, piemēram, izmantojot izpratnes veidošanas atbalsta shēmas attiecībā uz vispārpieņemtajiem biznesa inkubatoriem, paātrināšanas pakalpojumu sniedzējiem un citām atbalsta organizācijām, lai paplašinātu to atbalstu sociālās ekonomikas struktūrām, tostarp spēju veidošanas iespējas sociālās ekonomikas struktūru vadītājiem;

- h) piedāvājot īpašu finansiālu atbalstu un spēju veidošanu, lai atvieglotu uzņēmējdarbības nodošanu darba ņēmējiem ar kooperatīvu un citu attiecīgo sociālās ekonomikas veidu starpniecību, vienlaikus sniedzot darba ņēmējiem papildu pakalpojumus un informāciju par to iespējamajām izmaksām un ieguvumiem;
- i) piedāvājot shēmas, kas palielina finansējuma pieejamību sociālās ekonomikas struktūrām, piemēram, sniedzot izvēli individuāliem noguldītājiem vai darbiniekiem, kuri iesaistās darba devēja finansētos pensijas vai uzkrājumu plānos, ar iespēju izvēlēties plānu, saskaņā ar kuru daļa tiek ieguldīta sociālā struktūrā;
- j) pēc iespējas labāk izmantojot finansējumu, kas pieejams no Kohēzijas politikas fondiem, tostarp no Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+), kā arī saskaņā ar *InvestEU* dalībvalstu apakšstruktūru, Atveseļošanas un noturības mehānismu un citiem starptautiskiem, valsts un reģionāliem resursiem, ar pasākumiem un iniciatīvām, kas īpaši paredzēti sociālās ekonomikas struktūrām;
- k) izmantojot *fi-compass* konsultatīvos pakalpojumus attiecībā uz finanšu instrumentiem Savienības dalītās pārvaldības ietvaros, lai izstrādātu atmaksājamus finanšu instrumentus saskaņā ar kohēzijas politikas fondiem.

Piekluve tirgiem un publiskajam iepirkumam

15. Dalībvalstīm tiek ieteikts mudināt savas līgumslēdzējas iestādes stratēģiski iegādāties preces un pakalpojumus, īstenojot sociālus mērķus, ņemot vērā arī sociālo inovāciju un vidiskos mērķus. Šajā nolūkā tās tiek mudinātas pilnībā izmantot rīkus, kas pieejami saskaņā ar Savienības publiskā iepirkuma noteikumiem, tostarp tos, kas paredzēti, lai organizētu konkrētus pakalpojumus, kurus dēvē arī par personalizētiem pakalpojumiem un vispārējās nozīmes pakalpojumiem, izmantojot konkrētu, solidaritātes principa iedvesmotu režīmu. Sociāli atbildīgu un novatorisku risinājumu ieviešanas veicināšana publiskā iepirkuma procesā var ietvert dažāda veida politikas instrumentus, tai skaitā šādas darbības:

- a) pieņemt politikas pamatnostādnes un iepirkuma stratēģijas, ieskaitot iespējamus oficiālos mērķus, kurus atbalsta vadība, balstoties uz saistībām, kas tiek paustas, sākot no politiska līmeņa iestādēm un beidzot ar galvenajiem lēmumu pieņēmējiem un budžeta pārvaldītājiem;
- b) sniegt norādījumus attiecīgajā(-os) administratīvajā(-os) līmenī(-ņos), lai atvieglotu sociālās ekonomikas struktūru piekļuvi publiskajam iepirkumam;
- c) palielināt līgumslēdzēju iestāžu un uzņēmumu izpratni par sociāli atbildīga publiskā iepirkuma pievienoto vērtību un darīt pieejamas speciālas zināšanas līgumslēdzējām iestādēm un sociālās ekonomikas struktūrām;
- d) rosināt līgumslēdzējas iestādes konkursa dokumentos atsaukties uz īpašām saistībām saskaņā ar sociālajām un darba tiesībām un koplīgumiem, kā arī sociālajiem un vides kritērijiem, kas attiecas uz iepirkumu ⁴⁰, lūgt pretendentiem apstiprināt atbilstību un noteikt uzraudzības pasākumus;
- e) rosināt uz strukturētu, pārredzamu un nediskriminējošu dialogu ar sociālās ekonomikas dalībniekiem un citām ieinteresētajām personām, lai izstrādātu sociāli atbildīgu publiskā iepirkuma stratēģiju.

⁴⁰. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/23/ES (2014. gada 26. februāris) par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (OV L 094, 28.3.2014., 1. lpp.) 30. panta 3. punkts, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 094, 28.3.2014., 65. lpp.) 18. panta 2. punkts un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV L 094, 28.3.2014., 243. lpp.) 36. panta 2. punkts.

16. Dalībvalstīm tiek arī ieteikts mudināt savas līgumslēdzējas iestādes labāk izmantot elastīgos noteikumus atbilstīgi spēkā esošajam Savienības tiesiskajam regulējumam, lai palīdzētu sociālās ekonomikas struktūrām piekļūt tirgum, piemēram, veicot šādas darbības:
- a) veicināt tirgus dialogu, jo īpaši, veicot pārredzamas un iekļaujošas iepriekšējas apspriešanās par tirgu ar mērķtiecīgu potenciālo piegādātāju loku;
 - b) rezervēt līgumus darbā iekārtošanas sociālajiem uzņēmumiem vai ekonomikas dalībniekiem, kuru darbaspēku veido vismaz 30 % personu ar invaliditāti vai nelabvēlīgākā situācijā esošu darba ņēmēju saskaņā ar Direktīvas 2014/23/ES 24. pantu, Direktīvas 2014/24/ES 20. un 77. pantu un Direktīvas 2014/25/ES 38. un 94. pantu;
 - c) noteikt proporcionālus un iekļaujošus atlases kritērijus, lai mazie un novatoriskie sociālie uzņēmumi varētu piedalīties konkursos par līgumiem;
 - d) atkāpties no zemākās cenas loģikas, izmantojot sociālos piešķiršanas kritērijus atbilstīgi “saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma” noteikumiem un sociālo līgumu klauzulām, un izpildes vai funkcionālo prasību noteikšana dažādos iepirkuma procedūru posmos, tai skaitā attiecībā uz tehniskajām specifikācijām;
 - e) sadalīt līgumus daļās saskaņā ar Direktīvas 2014/24/ES 46. pantu un Direktīvas 2014/25/ES 65. pantu, arī ar mērķi veicināt sadarbību starp galvenajām uzņēmējdarbības un sociālās ekonomikas struktūrām, un izmantot vienkāršotus režīmus, jo īpaši attiecībā uz sociālajiem un citiem īpašiem pakalpojumiem, lai padarītu procesu pieejamāku sociālās ekonomikas struktūrām;

- f) pieprasīt īpašu marķējumu tehniskajās specifikācijās, piešķiršanas kritērijos vai līguma izpildes nosacījumos saskaņā ar Direktīvas 2014/24/ES 43. pantu un Direktīvas 2014/25/ES 61. pantu, ja tiek plānots iegādāties būvdarbus, piegādes vai pakalpojumus ar īpašiem sociāliem vai vides raksturlielumiem.

17. Lai palīdzētu sociālās ekonomikas struktūrām paplašināt savu darbību, dalībvalstīm tiek ieteikts veicināt sadarbību starp sociālās ekonomikas struktūrām un vispārpieņemtajiem uzņēmumiem, jo īpaši:

- a) palielināt izpratni par sociālo pievienoto vērtību, veicinot paraugpraksi, kas mudina vispārpieņemtus uzņēmumus iesaistīt sociālos uzņēmumus to ilgtermiņa piegādes un vērtības ķēdēs un patērētājus iegādāties preces un/vai pakalpojumus, ko ražo sociālās ekonomikas struktūras, ko dēvē arī par kustību “Iegādājies no sociālajiem uzņēmumiem” (*Buy Social*);
- b) pastiprināt mentoringa, saskaņošanas un veicināšanas pakalpojumu sniegšanu, lai palīdzētu sociālās ekonomikas struktūrām veidot ilgtermiņa partnerattiecības ar plašākām darījumu aprindām;
- c) veicināt un atbalstīt darbā iekārtošanas sociālo uzņēmumu darbiniekus to sadarbībā ar vispārpieņemtajiem uzņēmumiem, lai gūtu pieredzi atvērtajā darba tirgū;
- d) palīdzēt sociālās ekonomikas struktūrām un uzņēmējiem pēc iespējas labāk izmantot jaunās tehnoloģijas, lai piekļūtu privātajiem tirgiem, izmantojot uz sociālo ekonomiku balstītas tiešsaistes platformas, sadarbības telpas un digitālos kopresursus.

Valsts atbalsts

18. Ikreiz, kad paredzēts sociālās ekonomikas atbalsta pasākums veido valsts atbalstu un, dalībvalstīm tiek ieteikts, ievērojot piemērojamos noteikumus, pēc iespējas labāk izmantot darbības jomu saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem sociālās ekonomikas atbalstam, kā paredzēts Regulā (ES) Nr. 651/2014, kā arī noteikumiem par vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumiem un *de minimis* noteikumu:

- a) izmantojot Regulas (ES) Nr. 651/2014 noteikumus, jo īpaši attiecībā uz šādiem aspektiem:
 - i) apsvērt ieguldījumu atbalstu maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), piemēram, aktīvu iegādei sociālajā infrastruktūrā saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 651/2014 17. pantu, un mudināt izmantot reģionālo ieguldījumu atbalstu atbalstāmajos apgabalos saskaņā ar regulas 14. pantu;
 - ii) pēc iespējas labāk izmantot noteikumus, kuri atļauj riska finansējuma atbalsta sniegšanu MVU saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 651/2014 21. un 21.a pantu, piemēram, izveidojot ieguldījumu fondus ar privātu ieguldītāju dalību, lai īpaši atbalstītu sociālos uzņēmumus, tostarp izpētot nodokļu atvieglojumus neatkarīgiem privātajiem investoriem, kas ir fiziskas personas, kuras tieši vai netieši nodrošina riska finansējumu atbilstīgajiem uzņēmumiem;
 - iii) apsvērt iespēju sniegt atbalstu darbības uzsākšanai, kas ļautu maziem, biržā nekotētiem, jauniem uzņēmumiem saņemt dažādus atbalsta instrumentus, piemēram, aizdevumus ar atvieglotiem nosacījumiem, garantijas ar prēmijām ar atvieglotiem nosacījumiem vai dotācijas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 651/2014 22. pantu;

- iv) investēt cilvēkos, pieņemot atbalsta shēmas nelabvēlīgākā situācijā esošu vai ļoti nelabvēlīgā situācijā esošu darba ņēmēju reintegrācijai darba tirgū saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 651/2014 32. un 35. pantu;
- v) veicināt darbinieku ar invaliditāti pilnīgu iekļaušanu visu veidu uzņēmumos, nodrošinot atbalstu uzņēmumiem ar īpašām subsīdijām, ieskaitot algu subsīdijas, saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 651/2014 33. un 34. pantu;
- vi) atbalstīt vietējās infrastruktūras, kas var ietvert vietējo sociālo infrastruktūru, izbūvi vai modernizāciju, piešķirot atbalstu, lai segtu starpību starp ieguldījumu izmaksām un pamatdarbības peļņu no ieguldījumiem saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 651/2014 56. pantu;
- vii) apsvērt procesu un organizatoriskās inovācijas atbalstu visu veidu uzņēmumiem, tostarp sociālās ekonomikas struktūrām un jaunuzņēmumiem, tehnoloģiju izstrādes nolūkam, kā arī atbalstu novatoriskiem lielākiem uzņēmumiem nolūkā sadarboties ar sociālās ekonomikas struktūrām, ja tie ir MVU, saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 651/2014 29. pantu;
- viii) atbalstīt digitālās un zaļās pārkārtošanās sekmīgu norisi, izmantojot pieejamās iespējas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 651/2014 25.–28. un 36. pantu;

- b) atbilstīgi piemērojamajiem valsts atbalsta noteikumiem dalībvalstīm tiek ieteikts izpētīt, kurus sociālās ekonomikas struktūru sniegtos pakalpojumus varētu definēt un finansēt kā vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumus, piemēram, neaizsargātu personu darbā iekārtošanas jomā, sociālo mājokļu vai veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu jomās, piemēram, bērnu, vecāka gadagājuma cilvēku vai personu ar invaliditāti aprūpē. Attiecībā uz kompensāciju par pakalpojumiem, kas atbilst sociālajām vajadzībām, noteiktos apstākļos var tikt piemērots atbrīvojums no paziņošanas pienākuma neatkarīgi no saņemtās kompensācijas apmēra saskaņā ar Komisijas 2011. gada 20. decembra lēmumu (2012/21/ES) ⁴¹;
- c) izmantojot pieejamo darbības jomu, lai piešķirtu pārredzamas *de minimis* atbalsta summas, paturot prātā, ka struktūrām, kurām ir uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, sliekšnis ir augstāks.

Nodokļu sistēma

- 19. Neskarot valsts atbalsta noteikumus, dalībvalstīm tiek ieteikts apsvērt šādus pasākumus:
 - a) nodrošināt, ka nodokļu sistēmas nekavē sociālās ekonomikas attīstību, un izvērtēt, vai nodokļu sistēmas pietiekami veicina tās attīstību;
 - b) izstrādāt nodokļu atvieglojumus sociālajai ekonomikai, ja tie vēl nav piešķirti, atbilstīgi sociālās politikas mērķiem un pašreizējai praksei visās dalībvalstīs un saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kas var ietvert:

⁴¹ Komisijas Lēmums 2012/21/ES (2011. gada 20. decembris) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 106. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (OV L 7, 11.1.2012., 3.–10. lpp.).

- i) atbrīvojumus no uzņēmumu ienākuma nodokļa attiecībā uz peļņu, ko patur sociālās ekonomikas struktūras;
- ii) ienākuma nodokļa atvieglojumus privātajiem un/vai institucionālajiem ziedotājiem piešķirto atskaitījumu vai nodokļu kredītu veidā, vai arī apzīmējumu shēmu, saskaņā ar kuru nodokļu maksātāji var norādīt savai nodokļu iestādei noteikto procentuālo daļu no savām ienākuma nodokļa saistībām, kas piešķirama uz sabiedrisko labumu vērstajām struktūrām;
- iii) nodokļu atbrīvojumus bezdarbnieka pabalstiem, kas saņemti kā vienreizējs maksājums, lai atvieglotu uzņēmējdarbības nodošanu darba ņēmēju kooperatīviem;
- c) pārskatīt nodokļu saistību izpildes slogu sociālās ekonomikas struktūrām un, ja iespējams, samazināt to;
- d) praktiskā līmenī atvieglot atbilstību uz sabiedrisko labumu vērstajiem pārrobežu ziedojumiem nodokļu piemērošanas nolūkos, piemēram, izsniedzot citā dalībvalstī reģistrētas saņēmējietādes standartizētu veidlapu par ziedojuma summu, norādot gan saņēmēju, gan ziedotāju;
- e) nodrošināt, lai sociālās ekonomikas struktūras netiktu izmantotas nodokļu nemaksāšanas, nodokļu apiešanas, agresīvas nodokļu plānošanas vai noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nolūkos, vienlaikus nodrošinot ar to saistīto administratīvo procedūru efektivitāti un samērīgumu.

Sociālās ietekmes mērīšana un pārvaldība

20. Atbilstīgi Komisijas darbībām, kas minētas 23. punkta a) apakšpunkta v) daļā, dalībvalstīm, kuras sadarbojas ar sociālās ekonomikas struktūrām un pārstāvības organizācijām, tiek ieteikts atbalstīt ietekmes mērīšanas un ietekmes pārvaldības prakses ieviešanu, jo īpaši:
- a) sociālās ietekmes mērīšanas un pārvaldības prakšu un metodiku iekļaušanu valsts politikas sistēmās un programmās, kas saistītas ar sociālo ekonomiku;
 - b) pielāgota atbalsta nodrošināšanu, pamatojoties uz labu praksi, lai palīdzētu sociālās ekonomikas struktūrām pieņemt vienkāršas un praktiskas ietekmes mērīšanas un pārvaldības metodikas, kas uzlabo to rezultātus, parāda to sociālo ietekmi un atvieglo piekļuvi uz ietekmi balstītam finansējumam;
 - c) sociālās ekonomikas struktūru rosināšanu novērtēt to ietekmi, veidojot iespējas ar īpaša, izmaksu ziņā efektīva finansējuma palīdzību, un izmantot daļu no saņemtajiem publiskajiem līdzekļiem (dotācijām vai līgumiem), lai novērtētu to sociālo ietekmi.

Pamanāmība un atpazīstamība

21. Dalībvalstīm tiek ieteikts palielināt izpratni par sociālo ekonomiku un to, kā tā veicina sociālo un vides mērķu sasniegšanu, jo īpaši šim nolūkam:

- a) apsvērt konkrētu sociālās ekonomikas tiesisko formu, juridisko statusu, marķējumu un/vai sertifikācijas sistēmu izveidi vai pielāgošanu, pamatojoties uz to iespējamās pievienotās vērtības novērtējumiem, un apsvērt iespēju brīvprātīgi savstarpēji atzīt citās dalībvalstīs izmantotos marķējumus un sertifikātus. Šādos novērtējumos būtu jāaplūko, cik lielā mērā tie var uzlabot izpratni par sociālo ekonomiku un atbalstīt tās attīstību, nodrošinot piekļuvi īpašām priekšrocībām, piemēram, elastīgumam konkrētās konkursa/iepirkuma procedūrās. Komisija atbalstīs šo darbu, kā aprakstīts 23. punkta a) apakšpunkta vi) daļā;
- b) atbalstīt komunikācijas kampaņas un izpratnes veicinošus pasākumus attiecībā uz sociālo ekonomiku, tostarp jaunākajām paaudzēm, sadarbībā ar attiecīgajiem valdības līmeņiem un citām iestādēm (piem., universitātēm);
- c) izplatīt sekmīgas izmēģinājuma iniciatīvas un labu praksi, ko vada sociālās ekonomikas struktūras, veicināt pasākumus, lai atkārtotu un paplašinātu minēto labo praksi, izmantojot sociālās ekonomikas tīklus un publiskos sakarus.

22. Dalībvalstīm tiek ieteikts uzraudzīt sociālās ekonomikas attīstību un darbību, veicinot pētniecību un apkopojot statistiku un kvantitatīvus un kvalitatīvus datus izmaksu ziņā efektīvā veidā, jo īpaši:
- a) maksimāli izmantojot pieejamo Eiropas Komisijas atbalstu ar mērķi paplašināt savas valsts grāmatvedības sistēmas, lai apkopotu papildu un salīdzināmus datus (satelītkontus) un pielāgotu galvenos mājsaimniecību apsekojumus (piemēram, darbaspēka apsekojumu un apsekojumus, kas tiek ievadīti Kopienas statistikā attiecībā uz ienākumiem un dzīves apstākļiem (*EU-SILC*)), lai apkopotu informāciju par dalību sociālajā ekonomikā, tostarp sadalītus datus par dzimumu un vecumu (un, ja iespējams, citus sadalījumus) nolūkā izprast ietekmi uz darbvietu radīšanu;
 - b) veicinot sadarbību statistikas izstrādē starp valsts sektora iestādēm, pētniecības organizācijām un sociālās ekonomikas struktūrām, vienlaikus paplašinot tādu informācijas avotu klāstu kā reģistri, administratīvie dati, apsekojumi un skaitīšana, lai apkopotu precīzus datus;
 - c) atbalstot akadēmiskus un neatkarīgus pētījumus par sociālās ekonomikas tēmām, tostarp, īstenojot sadarbību starp akadēmiskajām aprindām, publiskajām iestādēm un sociālo ekonomiku.

SAVIENĪBAS ATBALSTS

23. Padome pauž gandarījumu par Komisijas nodomu atbalstīt šā ieteikuma īstenošanu, sadarbojoties ar dalībvalstīm, lai izstrādātu veicinošu politiku un tiesisko regulējumu sociālajai ekonomikai. Jo īpaši tas ietver:

- a) sociālās ekonomikas rīcības plānā izsludināto iniciatīvu īstenošanu, kas aptver šādas darbības:
 - i) izveidot un uzturēt ES sociālās ekonomikas vārteju, kas nodrošina skaidru piekļuves punktu sociālās ekonomikas dalībniekiem, lai atrastu informāciju par Savienības finansējumu, politiku, tīkliem/platformām un iniciatīvām, tai skaitā spēju veidošanu;
 - ii) publicēt analīzi par pastāvošajām nodokļu sistēmām sociālās ekonomikas jomā dalībvalstīs, par nodokļu režīmu uz sabiedrisko labumu vērstiem pārrobežu ziedojumiem un par nediskriminēšanas principu;
 - iii) atvieglot valsts amatpersonu iespējas mācīties no līdzbiedriem par tēmām, kas saistītas ar sociālo ekonomiku, organizējot tīmekļseminārus un darbseminārus. Šo pasākumu pamatā varētu būt kartēšanas uzdevumi un labas prakses apkopošana un apmaiņa dažādās ar sociālo ekonomiku saistītās politikas jomās, ļaujot dalībniekiem dalīties zināšanās un apzināt veiksmīgas stratēģijas vai attiecīgas politikas iniciatīvas. Šie pasākumi varētu kalpot arī kā iespēja regulārai paraugprakses apmaiņai un mācībām no līdzbiedriem dalībvalstu sociālās ekonomikas koordinātoru vidū;

- iv) mērķtiecīgi apkopot kvalitatīvus un kvantitatīvus pierādījumus par sociālās ekonomikas darbību un sociālās ekonomikas struktūru dalībvalstīs, tai skaitā, atbalstot pētniecību saskaņā ar darba programmu “Apvārsnis Eiropa” 2023.–2024. gadam ⁴²;
- v) atbalstīt sociālās ietekmes mērīšanas un pārvaldības attīstību, kartējot un pārskatot esošo praksi, tai skaitā to, kā šī prakse atbilst sociālās ekonomikas struktūru vajadzībām un iespējām, lai uzlabotu izpratni un veicinātu tās ieviešanu ⁴³. Šis darbs tiks veikts, cieši apspriežoties ar ieinteresētajām personām, un tā mērķis būs izstrādāt vienkāršas standarta metodikas sociālās ekonomikas struktūrām, lai novērtētu un parādītu to sociālo ietekmi;
- vi) uzsākt pētījumu par valstu sociālās ekonomikas marķējumiem un sertifikācijas sistēmām, kartējot pašreizējās iniciatīvas, apzinot labu praksi, kopīgās iezīmes un kritērijus un nodrošinot dalībvalstīm kopīgu pieeju un norādījumus ar mērķi nodrošināt brīvprātīgu savstarpēju atzīšanu;
- vii) piedāvāt dalībvalstīm tehnisko atbalstu reformām, kuru mērķis ir veicināt sociālo ekonomiku gan divpusēji, gan daudzvalstu līmenī;
- viii) veicināt starpvalstu sadarbību sociālās inovācijas jomā ar Eiropas Sociālās inovācijas kompetences centra, Eiropas sociālo inovāciju konkursa un turpmāko sociālo uzņēmēju un novatoru tīklu, ko atbalsta vienotā tirgus programma, palīdzību;

⁴² Komisijas Īstenošanas lēmums par darba programmas 2023.–2024. gadam pieņemšanu īpašās programmas ietvaros, ar kuru tiek īstenota programma “Apvārsnis Eiropa” – pētniecības un inovāciju pamatprogramma, un par tās finansēšanu, COM/2022/7550.

⁴³ Komisija kopā ar ESAO publicē ziņojumu, kurā tiks noteiktas un izrunātas pielāgotas pieejas, kuras sociālās ekonomikas struktūras Eiropā jau ir pārbaudījušas, aplūkojot to mērķi, darbības jomu un galvenās iezīmes, ilustrējot šo labo praksi.

- ix) atbalstīt kopīgu ziņojuma “Pārkārtošanās ceļš uz tuvienes un sociālās ekonomikas rūpnieciskās ekosistēmas izveidi”⁴⁴ īstenošanu, apkopojot ieinteresēto personu solījumus un veicinot sadarbību starp ekosistēmas dalībniekiem attiecībā uz zaļo un digitālo pārkārtošanos;
 - x) turpināt uzlabot sociālo uzņēmumu un citu sociālās ekonomikas struktūru piekļuvi finansējumam, piemēram, ar programmas *InvestEU* finanšu produktu palīdzību;
 - xi) izmantot sociāli atbildīgas iepirkuma prakses Komisijas konkursa procedūrās;
 - xii) rīkot Jauniešu uzņēmējdarbības politikas akadēmiju, kura sekmē jauniešu uzņēmējdarbību, tostarp sievietēm un sociālajiem uzņēmējiem, sadarbojoties ar valsts politikas veidotājiem un jaunatnes uzņēmējdarbības tīkliem;
 - xiii) veikt pētījumu, kurā noskaidro, vai pieejamie pierādījumi attaisno to, ka tiek atviegloti Regulā (ES) Nr. 651/2014 paredzētie noteikumi par atbalstu sociālo uzņēmumu piekļuvei finansējumam un attiecībā uz atbalstu nelabvēlīgākā situācijā esošu vai īpaši nelabvēlīgā situācijā esošu darba ņēmēju pieņemšanai darbā;
 - xiv) analizēt plāna īstenošanas gaitu;
- b) šī ieteikuma īstenošanas uzraudzību un novērtēšanu;

⁴⁴ Ziņojums “[Pārkārtošanās ceļš uz tuvienes un sociālās ekonomikas rūpnieciskās ekosistēmas izveidi](#)”.

- c) uz 27. punktā minēto dalībvalstu ziņojumu pamata – attiecīga ziņojuma sagatavošanu par to darbību novērtējumu, kuras veiktas, reaģējot uz šo ieteikumu, arī ciešā sadarbībā ar attiecīgajām Eiropas Komisijas ekspertu grupām sociālās ekonomikas un sociālo uzņēmumu jautājumos, un tā iesniegšanu apspriešanai Nodarbinātības komitejai un Sociālās aizsardzības komitejai.

ĪSTENOŠANA, UZRAUDZĪBA UN IZVĒRTĒŠANA

24. Dalībvalstīm tiek ieteikts, ņemot vērā apstākļus valstī, vai nu pieņemt vai atjaunināt savas sociālās ekonomikas stratēģijas, vai arī integrēt sociālo ekonomiku attiecīgajās stratēģijās vai citās politikas iniciatīvās 24 mēnešu laikā pēc šī ieteikuma pieņemšanas.
25. Atbilstīgi šā ieteikuma mērķiem dalībvalstīm tiek ieteikts attiecīgos gadījumos pārskatīt un uzlabot savas administratīvās un institucionālās struktūras visos pārvaldības līmeņos, piemēram, apsverot:
- a) “vienas pieturas aģentūras” izveidi, lai sniegtu racionalizētu un piemērotu atbalstu sociālās ekonomikas struktūrām tādās jomās kā piekļuve finansējumam, kā arī citu atbalstu;
 - b) valsts, vietējo un/vai reģionālo sociālās ekonomikas kontaktpunktu izveidi, kas pilda sociālās ekonomikas vēstnieku lomu un popularizē šo jomu, sniedz vienādranga atbalstu, atvieglo piekļuvi Savienības un valsts finansējumam un sadarbojas ar valsts un reģionālajām iestādēm, kas pārvalda Savienības līdzekļus;
 - c) sociālās ekonomikas koordinātoru iecelšanu valstu publiskajās iestādēs. Šiem koordinātoriem vajadzētu būt skaidrām pilnvarām un pienākumiem un pietiekamiem resursiem, lai nodrošinātu efektīvu ieteikuma īstenošanas koordinēšanu un uzraudzību un nodrošinātu konsekvenci politikas veidošanā valdības struktūrā un Savienības iestāžu vidū.

26. Dalībvalstīm tiek ieteikts uzraudzīt un valsts līmenī izvērtēt pasākumus, kas veikti šajā ieteikumā izklāstīto mērķu sasniegšanai, tai skaitā, organizējot regulāru dialogu ar reģionālajām un vietējām iestādēm un sociālās ekonomikas struktūrām vai pārstāvības organizācijām, lai informētu, konsultētos par savu sociālās ekonomikas stratēģiju vai citu ar sociālo ekonomiku saistītu iniciatīvu izvērtēšanu, uzraudzību un īstenošanu un sniegtu saistītu papildu atbalstu.
27. Dalībvalstīm tiek ieteikts ziņot Komisijai par panākumiem ieteikuma īstenošanā ne vēlāk kā četrus gadus pēc tā pieņemšanas un vēlreiz piecus gadus pēc tās. Lai ierobežotu administratīvo slogu, ziņošanā būtu pēc iespējas labāk jāizmanto esošie instrumenti un jāņem vērā apstākļi valstī.

[Vieta]...,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*